

МЕТОДИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ДОСКОНАЛОСТІ ВИКЛАДАННЯ

Передмова

Місія сучасного закладу вищої освіти полягає в наданні якісних освітніх послуг здобувачам вищої освіти й забезпеченні економіки компетентними фахівцями. На сьогодні викладач має не тільки володіти необхідними знаннями в певній предметній області, а й бути здатним продукувати нові знання, заохочувати здобувачів вищої освіти до постійно розвитку, бути відкритим для співпраці з різними стейкхолдерами й представниками міжнародної академічної та наукової спільноти, бути орієнтованим на постійний розвиток та вдосконалення викладання. Зазначене вимагає нових підходів до професійного розвитку науково-педагогічних працівників (далі — НПП) й створення в структурі закладу вищої освіти підрозділів (центрів, відділів, лабораторій, інститутів тощо), відповідальних за підвищення кваліфікації та вдосконалення викладання (далі — Центр досконалості викладання).

Методичне керівництво для створення та діяльності Центру досконалості викладання (далі — Керівництво) розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Керівництво розроблено в межах реалізації проєкту Еразмус+ «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання (UTTERLY)» № 619227-EPP-1-2020-1-UA-EPPKA2-CBHE-JP (Проект). Розробку Керівництва передбачено четвертим робочим пакетом (WP4) «Development of methodology guidelines for CTEs».

Проект спрямований на модернізацію системи професійного розвитку викладачів закладів вищої освіти в Україні через створення центрів підвищення кваліфікації для просування європейських освітніх інновацій шляхом професійної сертифікації викладачів закладів вищої освіти.

Керівництво розроблено з урахуванням кращих практик європейських університетів — партнерів Проєкту:

- Байройтського університету (Німеччина);
- Університету Версаль-Сен-Кантен-ан-Івлін (Франція);
- Вроцлавського технічного університету (Польща);
- Університету Вітовта Великого (Литва).

Створення Центру досконалості викладання

Дорожню карту створення Центру досконалості викладання наведено на рис. 1.

Дорожня карта створення Центру досконалості викладання (ЦДВ)

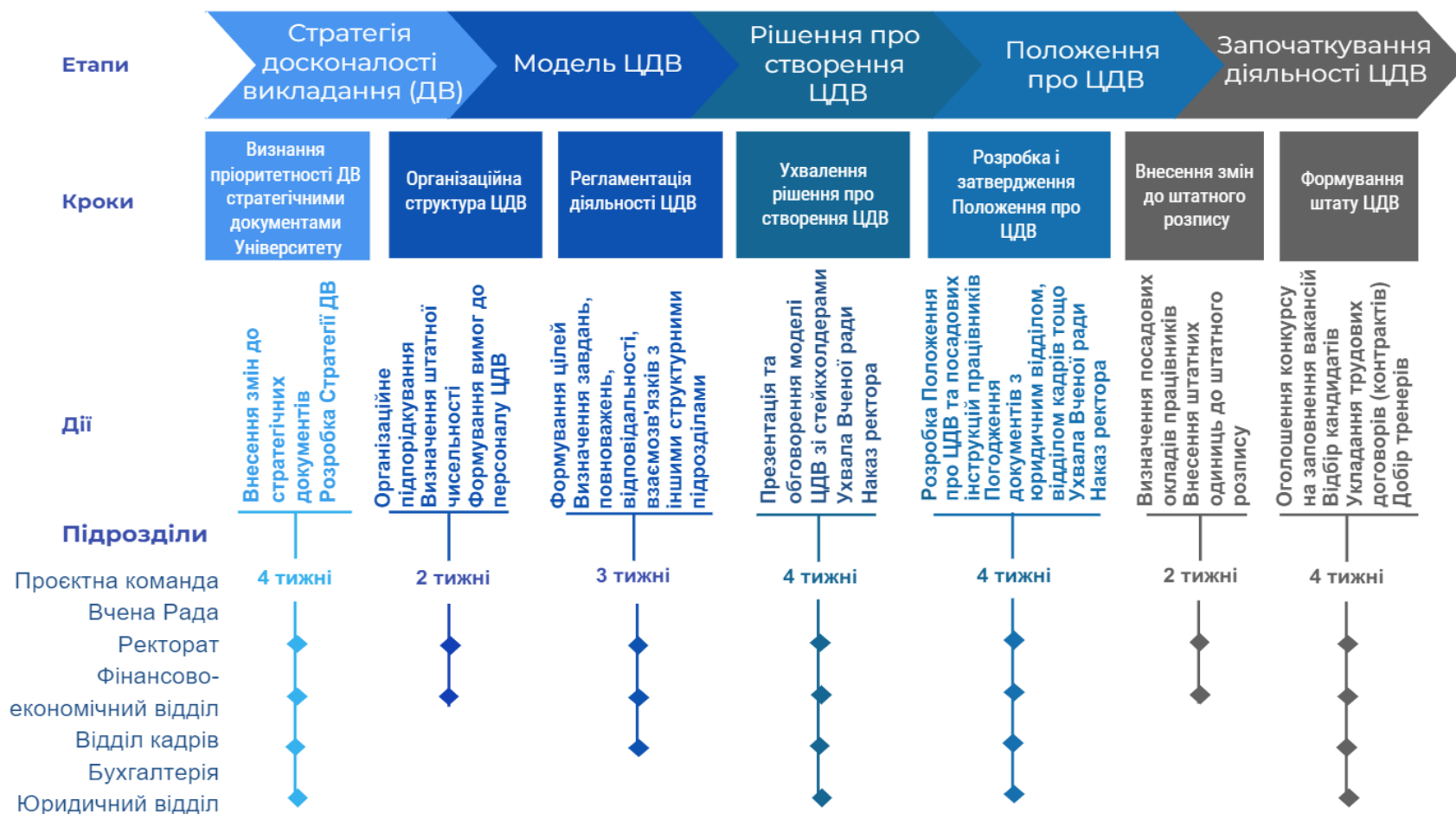

Рисунок 1 — Дорожня карта створення Центру досконалості викладання

Створення Центру досконалості викладання розпочинається із **визначення пріоритетності досконалості викладання стратегічними документами закладу вищої освіти** (перший етап): Стратегією розвитку закладу вищої освіти, Програмою інноваційного розвитку тощо. Закладом вищої освіти може бути розроблено Стратегію досконалості викладання, яка може містити такі розділи:

- візія, місія, цілі та цінності закладу вищої освіти;
- стратегічні напрями та завдання щодо досконалості викладання;
- пріоритетні принципи розвитку досконалості викладання;
- інституційна модель досконалості викладання;
- етапи реалізації стратегії та очікувані результати;
- програми з досконалості викладання;
- ресурсне забезпечення;
- стейкхолдери
- моніторинг результативності реалізації стратегії.

Другим етапом є **розроблення моделі Центру досконалості викладання**, що передбачає проектування організаційної структури та регламентацію діяльності, зокрема визначення організаційного підпорядкування Центру досконалості викладання, штатної чисельності, формування вимог до персоналу, визначення цілей, завдань, повноважень, відповідальності Центру, взаємозв'язків з іншими структурними підрозділами.

Рішення про створення Центру досконалості викладання (третій етап) ухвалює Вчена рада закладу вищої освіти. Перед засіданням Вченої ради необхідно організувати презентацію та обговорення моделі центру досконалості викладання з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами.

Наступним (четвертим) етапом є **розроблення та затвердження** Вченою радою закладу вищої освіти **положення про Центр досконалості викладання** та посадових інструкцій працівників Центру.

Останній (п'ятий) етап — **започаткування діяльності Центру досконалості викладання** — передбачає внесення змін до штатного розпису та формування штату. З цією метою може бути оголошено конкурс на заповнення вакансій. Після відбору кандидатів з ними укладаються трудові договори (контракти). Добір тренерів для здійснення навчання НПП може також здійснюватися на конкурсній основі. Тренерами можуть бути співробітники закладу вищої освіти, а також запрошені фахівці із зовні.

У своїй діяльності Центр досконалості викладання має керуватися Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», іншими нормативно-правовими актами України, нормативними документами Міністерства освіти і науки України, а також наказами і розпорядженнями ректора закладу вищої освіти, рішеннями Вченої ради та науково-методичної ради закладу вищої освіти, Статутом, Колективним договором, Правилами внутрішнього трудового розпорядку та іншими локальними нормативними актами закладу вищої освіти.

Організаційна структура Центру досконалості викладання

Заклад вищої освіти самостійно визначає організаційне підпорядкування, структуру та чисельність працівників Центру досконалості викладання. Центр може бути структурним підрозділом закладу вищої освіти або функціонувати в складі відповідного за профілем діяльності підрозділу.

Центр очолює директор (керівник, начальник), який відповідає за організацію його діяльності. Залежно від місця Центру досконалості викладання в структурі закладу вищої освіти директор може підпорядковуватися безпосередньо ректору, одному з проректорів, зазвичай відповідальному за освітній процес, або керівникові підрозділу, в складі якого функціонує Центр.

Кількість штатних одиниць Центру досконалості викладання визначається штатним розписом й залежить від завдань Центру, його місця в організаційній структурі, специфіки та розмірів закладу вищої освіти, кількості програм підвищення кваліфікації НПП, фінансових можливостей закладу тощо.

Органіграму Центру досконалості викладання наведено на рис. 2.

Центр досконалості викладання (ЦДВ)

Мета ЦДВ

Створення умов для гармонійного професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників (НПП) шляхом надання якісних освітніх послуг із підвищення їх кваліфікації за програмами з ДВ, розробленими на основі кращих практик викладання та професійного розвитку викладачів

Напрями діяльності

- освітня діяльність щодо професійного розвитку та підвищення кваліфікації НПП;
- розробка та впровадження програм із сертифікації викладачів;
- методична діяльність;
- організація та участь у міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, інших науково-практичних заходах;
- партнерство та співпраця у сфері ДВ
- міжнародна діяльність

Завдання

- просування культури ДВ;
- розробка сертифікованих програм з ДВ;
- поширення кращих практик викладання та професійного розвитку викладачів;
- формування дослідницьких компетентностей, розвиток наукового та інноваційного потенціалу викладачів;
- формування цифрової культури у викладачів;
- просування стандартів професійної етики у викладанні;
- створення інституційної підтримки професійного розвитку викладачів;
- розвиток культури дотримання академічної доброчесності викладачами;
- розвиток академічного партнерства, регіональних і глобальних мереж з розвитку ДВ

Права

- здійснювати набір НПП на навчання за програмами з ДВ;
- отримувати фінансове забезпечення в межах надходжень від надання платних освітніх послуг;
- визначати зміст освітньої діяльності;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення навчальних планів і програм;
- здійснювати контроль за всіма видами занять, які проводяться на базі Центру;
- вносити пропозиції щодо матеріального заохочення НПП та працівників Центру;
- вносити пропозиції ректору щодо ліцензування та сертифікації освітньої діяльності за програмами з ДВ;
- за дорученням ректора представляти інтереси Університету у взаємовідносинах із зовнішніми стейкхолдерами

Рисунок 2 — Органіграма Центру досконалості викладання

Мета, завдання та функції Центру досконалості викладання

Метою діяльності Центру досконалості викладання є створення умов для гармонійного професійного розвитку НПП шляхом надання якісних освітніх послуг із підвищення їх кваліфікації за програмами з досконалості викладання, розробленими на основі кращих практик викладання та професійного розвитку НПП.

Завдання Центру досконалості викладання:

- просування культури досконалості викладання;
- розробка сертифікованих програм з досконалості викладання;
- поширення кращих практик викладання та професійного розвитку НПП;
- формування дослідницьких компетентностей, розвиток наукового та інноваційного потенціалу викладачів;
- формування цифрової культури у НПП;
- просування стандартів професійної етики у викладанні;
- створення інституційної підтримки професійного розвитку НПП;
- розвиток культури дотримання академічної доброчесності НПП;
- розвиток академічного партнерства, регіональних і глобальних мереж з розвитку досконалості викладання.

Центр досконалості викладання може виконувати такі **функції**:

5

1. Організаційно-координаційна діяльність, спрямована на професійний розвиток та підвищення кваліфікації НПП:

- формування та реалізація стратегії (програми, плану) досконалості викладання;
- оцінювання потреби в навчанні НПП;
- надання освітніх послуг із підвищення кваліфікації НПП;
- оцінювання ефективності навчання НПП;
- залучення НПП і тренерів для забезпечення освітнього процесу на програмах з досконалості викладання;
- створення єдиної бази даних (навчальних планів і програм, НПП, тренерів, виданих сертифікатів, свідоцтв, інших документів);
- забезпечення інформаційної, консультативної й організаційної підтримки НПП, які планують або беруть участь в освітньому процесі за програмами з досконалості викладання;
- просування програм з досконалості викладання на ринку освітніх послуг.

2. Методична діяльність, спрямована на:

- підготовку навчальних планів і програм (силабусів) з досконалості викладання та відповідного методичного забезпечення;
- проведення експертизи навчальних планів і програм, наукової й науково-методичної літератури, підготовлених для забезпечення освітнього процесу за програмами з досконалості викладання.

3. Організація вивчення та поширення провідного досвіду з досконалості викладання:

- вивчення та впровадження в освітній процес інноваційних технологій навчання;
- запровадження технологій індивідуального навчання, цифрового навчання та ін.

4. Організація співпраці із закладами освіти, державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими організаціями щодо створення регіональних мереж і партнерств з розвитку

досконалості викладання; взаємодія з іноземними закладами-партнерами, а також із міжнародними фондами, іншими організаціями, які зацікавлені у співпраці щодо розвитку досконалості викладання; створення глобальних мереж і партнерств з розвитку досконалості викладання.

Взаємодія Центру досконалості викладання з іншими структурними підрозділами

З метою вирішення завдання та виконання функції Центр досконалості викладання може взаємодіяти:

- з *інститутами, факультетами та кафедрами закладу вищої освіти* — з питань оцінювання потреби в навчанні НПП, залучення тренерів, вивчення та поширення провідного досвіду з досконалості викладання, здійснення наукових досліджень, спільних наукових та інших комунікативних заходів;
- з *підрозділами закладу вищої освіти, що забезпечують інформаційно-комп'ютерну діяльність* — з питань автоматизації документообігу діяльності Центру, його інформаційно-аналітичної підтримки та звітності, оновлення веб-сторінки Центру досконалості викладання та сайту закладу вищої освіти;
- з *навчально-методичним відділом та відділом забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування закладу вищої освіти* — з питань розроблення стратегії та програм з досконалості викладання, вивчення та поширення провідного досвіду з професійного розвитку, у разі потреби з питань, пов'язаних з ліцензуванням та акредитацією освітніх програм;
- з *підрозділом з організації дистанційної освіти в закладі вищої освіти* — з питань розроблення стратегії й програм з досконалості викладання, залучення тренерів, організації навчання, вивчення та поширення провідного досвіду з професійного розвитку;
- з *відділом кадрів закладу вищої освіти* — з питань оцінювання потреби в навчанні НПП, укладання контрактів з НПП, прийняття різних кадрових рішень з урахуванням вимог до НПП щодо забезпечення досконалості викладання;
- з *підрозділом закладу вищої освіти, що забезпечує проведення соціологічних досліджень* — з питань оцінювання потреби в навчанні НПП та ефективності їх навчання, зокрема через опитування, інтерв'ювання, проведення фокус-груп з НПП, здобувачами вищої освіти та стейкхолдерами;
- з *підрозділом закладу вищої освіти, що забезпечує професійні та суспільні комунікації* — з питань просування програм з досконалості викладання на ринку освітніх послуг;
- з *фінансово-економічним відділом закладу вищої освіти* — в частині формування фінансових документів з метою виконання Центром досконалості викладання повноважень, зокрема складання штатного розпису, бюджету та кошторису надання освітніх послуг на базі Центру;
- з *бухгалтерією закладу вищої освіти* — з питань підготовки договорів, фінансових документів, оплати праці працівників Центру та тренерів, які проводять заняття за програмами з досконалості викладання;
- з *юридичним відділом* закладу вищої освіти — з питань оформлення документів, що стосуються діяльності Центру досконалості викладання та регламентуються чинним законодавством України.

У взаємовідносинах з підрозділами закладу вищої освіти працівники Центру досконалості викладання отримують та надають інформацію, передбачену відповідними нормативно-правовими актами закладу вищої освіти.

Права Центру досконалості викладання

Центр досконалості викладання має право:

- здійснювати набір НПП закладу вищої освіти на навчання за програмами з досконалості викладання та НПП інших закладів освіти на основі договорів з юридичними та фізичними особами, що не суперечить чинному законодавству;
- отримувати фінансове забезпечення в межах надходжень від надання Центром законодавчо визначених платних освітніх послуг;

- визначати зміст освітньої діяльності з урахуванням вимог чинного законодавства та локальних нормативних актів закладу вищої освіти;
- запроваджувати різні форми та засоби організації освітнього процесу;
- організовувати наукові, науково-практичні та навчально-методичні конференції, семінари, воркшопи, конкурси тощо;
- вносити пропозиції ректору, Вченій раді, науково-методичній раді закладу вищої освіти щодо вдосконалення навчальних планів і програм;
- здійснювати контроль за всіма видами занять, які проводяться на базі Центру;
- вимагати від НПП, тренерів і співробітників виконання чинних Правил внутрішнього трудового розпорядку, дотримання Колективного договору, трудового договору (контракту), посадових інструкцій, інших локальних нормативних актів закладу вищої освіти;
- вносити пропозиції щодо матеріального заохочення НПП закладу вищої освіти, а також штатних працівників Центру в межах надходжень від надання законодавчо дозволених платних послуг;
- вносити пропозиції ректору щодо ліцензування та сертифікації освітньої діяльності за програмами з досконалості викладання;
- подавати ректору пропозиції щодо штатного розпису та розподілу посад працівників Центру;
- сприяти розвитку матеріально-технічної бази Центру;
- за дорученням ректора представляти інтереси закладу вищої освіти в міжнародних організаціях, державних та недержавних органах, закладах освіти, підприємствах та установах, громадських організаціях у межах наданих повноважень.

7

Відповідальність Центру досконалості викладання

Відповідальність Центру досконалості викладання реалізується через відповідальність його працівників. Відповідальність кожного працівника є індивідуальною залежно від покладених на нього посадових обов'язків і визначена його посадовою інструкцією та Правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Директор Центру досконалості викладання несе персональну відповідальність за:

- роботу Центру досконалості викладання загалом;
- стан навчальної, методичної і науково-дослідної роботи Центру;
- стан трудової дисципліни;
- комплектування Центру досконалості викладання тренерами для забезпечення освітнього процесу за програмами з досконалості викладання;
- якість освітніх послуг в Центрі досконалості викладання;
- виконання своїх обов'язків і використання наданих прав;
- порядок на закріплених за Центром досконалості викладання аудиторіях та навчальних кабінетах.

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Центру досконалості викладання

Фінансове забезпечення діяльності Центру досконалості викладання здійснюється закладом вищої освіти.

Джерелами фінансування Центру досконалості викладання є кошти спеціального фонду державного бюджету, отримані від надання платних освітніх послуг, що дозволені нормативно-правовими актами й інші надходження, не заборонені нормативно-правовими актами (гранти, благодійні внески тощо).

За Центром досконалості викладання можуть закріплюватись приміщення, обладнання та майно згідно з інвентаризаційною відомістю, яка складається щорічно.

Оплата праці тренерів Центру досконалості викладання може здійснюватися на умовах погодинної оплати праці.

Організація навчання та оплата тренерів Центру досконалості викладання

При плануванні навчання за програмами з досконалості викладання директор Центру досконалості викладання разом з бухгалтерією складає кошторис. Приклад кошторису наведено за посиланням: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1cTSxb7kl1Ep4g7DgHSxpl6KG92FgalBD>

Після цього оголошується набір НПП на програми з досконалості викладання: https://drive.google.com/drive/folders/1BLFu6o_yKjB4D1lgMEIMDrWoEi_FB5np.

Окупною є група з мінімальною кількістю НПП 15 осіб, у разі якщо вартість навчання коливається в межах 400-500 грн.

З НПП укладається індивідуальний договір, зразок якого наведено за посиланням <https://docs.google.com/document/d/1BJxOzyd1nRO3c9cSYkm87Knnqa-zFlzV/edit>.

З тренером укладається договір, зразок якого наведено за посиланням <https://docs.google.com/document/d/1vJhuiUVebzQR5oKHQJ6DG9qillWTo8oi/edit#>.

Центр досконалості викладання готує:

- наказ на організацію та проведення навчання за програмою з досконалості викладання: https://docs.google.com/document/d/1bRkGvlenl8Ea3Wg5xOBmC-lpZTorC4P_/edit#heading=h.30j0zll;
- наказ на зарахування НПП на програму з досконалості викладання: https://docs.google.com/document/d/1bmPU2o4lBekgstT-Spd9Udm3fhT1_PER/edit;
- розклад занять: <https://docs.google.com/document/d/1Ej81ypxEvZB-wpb9D2G1dYsYVliYVqqF/edit>.

Після завершення курсу складається Акт виконаних робіт, зразок якого наведено за посиланням: <https://docs.google.com/document/d/1tQNapCIPh-o6tTmXB4Qk3RM1ayWsmgKI/edit>.

За результатами навчання НПП одержують сертифікат, зразок якого наведено за посиланням: <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1Q-CCm3E0MIhMnd7fR9E29AtwkUAXIHJW>.

Праця тренерів оплачується відповідно до таких нормативних актів:

- Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України «Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами» від 23.07.2010 № 736/902/758;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30.08.2002 № 1298;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26.09.2005 № 557.

Керівництво розроблено авторським колективом у складі:

- *Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*: С. Цимбалюк
- *Луцький національний технічний університет*: Н. Вавдіюк

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.